

ถอดบทเรียนการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

๑. ความเป็นมา

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรมีนโยบาย เรื่องการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ขึ้น ในปี ๒๕๕๗ เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน เดิม ศพก. อำเภอเมืองยโสธร ตั้งอยู่ที่หมู่ ๔ ตำบลหนองเป็ด อำเภอเมืองยโสธร และมีนายเจริญ คำโพธิ์ เป็นเกษตรกรต้นแบบ ต่อมา นายเจริญ มีปัญหาด้านสุขภาพ ทางคณะกรรมการ ศพก. จึงมติให้ปรับเปลี่ยนที่ตั้งของ ศพก. หลัก เพื่อใช้เป็นต้นแบบ สำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกรในชุมชน และได้ร่วมกันพิจารณาคัดเลือก จากสถานที่ตั้ง เกษตรกรต้นแบบ ฐานเรียนรู้ และองค์ความรู้ ของศูนย์เครือข่าย ที่มีความพร้อมและมีศักยภาพ

ตำบลคูทุ่ง แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๑ หมู่บ้าน มีประชากรทั้งหมด ๕,๖๒๐ คน จำนวนครัวเรือน ๑,๖๒๑ ครัวเรือน มีครัวเรือนเกษตรกร ๑,๐๑๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๔๙ ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน ๒๖,๘๓๗ ไร่ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว พื้นที่ปลูก ๒๐,๓๕๐ ไร่ มันสำปะหลัง พื้นที่ปลูก ๓๓๓ ไร่ ยางพารา พื้นที่ปลูก ๗๘๘ ไร่ มีพื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลักจำนวน ๑๖,๒๘๐ ไร่

ผลผลิตเฉลี่ย ๔๕๐ กิโลกรัม/ไร่ ปัญหาที่พบในชุมชนก็ คือ มีการปนของข้าววัชพืชเป็นจำนวนมาก ทำให้ขายข้าวได้ราคาไม่ดี และต้นทุนการผลิตสูง เมื่อปี ๒๕๕๗ เกษตรกรมีการระดมทุนเป็นกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าว เป็นเงิน ๒๕,๐๐๐ บาท เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ ในพื้นที่หมู่ ๓, ๔ และ ๑๐ ตำบลคูทุ่ง อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ปี ๒๕๕๘ และได้ก่อตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชน มีสมาชิก ๓๐ ราย พื้นที่ ๑๕๐ ไร่ ในปี ๒๕๕๙ จัดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนนาแปลงใหญ่ตำบลคูทุ่ง ตั้งอยู่เลขที่ ๑๙๕ หมู่ ๑๐ ตำบลคูทุ่ง อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธรพิกัด โชน ๔๘ ค่า x : ๔๐๑๔๑๗ ค่า y : ๑๗๕๖๓๗๕ ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน ๒๔๐ ราย พื้นที่ทำนา ๓,๐๒๖ ไร่

ในปี ๒๕๖๒ อำเภอเมืองยโสธร ได้ปรับเปลี่ยนและย้ายสถานที่ตั้ง ศพก. หลัก มาเป็นตำบลคูทุ่ง โดยมีนายลา โสมาบุดร เป็นเกษตรกรต้นแบบแทนคนเดิม ทั้งนี้ ได้มีการวิเคราะห์คน พื้นที่ สินค้า เพื่อวางแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร พบว่า พื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูก

ข้าว (S๑) เพื่อจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ และเพื่อการบริโภค พบว่าปัญหาการผลิต ข้าวของเกษตรกรในพื้นที่นี้ คือ ต้นทุนการผลิตสูง จึงวางแนวทางการพัฒนาเพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าวร่วมกับโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบ แปลงใหญ่ ซึ่งต่อมาได้มีการนำกิจกรรมต่างๆ มาลงที่ ศพก.นี้ คือ แปลงส่งเสริมทำนาในพื้นที่ขนาดใหญ่ โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพการผลิต ปี ๒๕๕๙ ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) และศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) โดยกิจกรรมของกลุ่มที่ได้พัฒนาต่อยอดมาหลายปี คือ การแปรรูปข้าว เช่น ข้าวกล้องงอก โดนัทจิ๋ว น้ำข้าวกล้อง และการแปรรูปถั่วลิสง

ในปัจจุบัน ศพก. อำเภอเมืองยโสธร ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในด้านงบประมาณ และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับเกษตรกรที่สนใจในการศึกษาและนำไป ปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

๒. องค์ประกอบของ ศพก.

๒.๑ เกษตรกรต้นแบบ

นายลา โสมาบุตร อายุ ๖๖ ปี เลขประจำตัวประชาชน ๓ ๓๓๕๐๑ ๐๐๑๕๑ ๑๖ ๙ อยู่บ้านเลขที่ ๑๙๕ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลคูทุ่ง อำเภอมืองยโสธร จังหวัดยโสธร เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๙-๐๔๒๙๑๔๖ โดยนายลา โสมาบุตร นอกจากเป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. แล้ว ยังเป็นประธานวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนนาแปลงใหญ่ตำบลคูทุ่ง มีพื้นที่ทำนา ๓๐ ไร่ ซึ่งได้มีการอุทิศที่นาของเป็นเองเป็นที่ทำการแปลงใหญ่ และที่ตั้ง ศพก. จำนวน ๕ ไร่ พื้นที่ส่วนที่เหลือใช้ในการปลูกข้าวอินทรีย์ และปลูกถั่วลิสงหลังนา นอกจากนี้ นายลา โสมาบุตร ยังเป็นเกษตรกร ต้นแบบ เจ้าของแปลงเรียนรู้ที่เป็น Smart Farmer เต็มตัว เป็นเกษตรกรที่มีความรู้ความสามารถมีทักษะ ในการถ่ายทอดความรู้ในด้านการลดต้นทุนการผลิตข้าวอินทรีย์ และประสบความสำเร็จในการผลิตข้าว ซึ่งข้าวที่ผลิตส่วนใหญ่ จะเป็นข้าวหอมมะลิอินทรีย์ และข้าวเหนียว กข. ๖ โดยจะใช้วิธีการปักดำ และใช้แนวทางเกษตรอินทรีย์ ไม่ใช้สารเคมี ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่สมาชิกในกลุ่มร่วมกันผลิตและแบ่งปันกันใช้ มีการบริหารจัดการการผลิต เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี การแปรรูปผลผลิตข้าว จนเป็นที่ยอมรับของเกษตรกรในพื้นที่ สามารถเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกร รายอื่น ๆ ในชุมชนได้เป็นอย่างดี

๒.๒ แปลงเรียนรู้

ศพก.อำเภอเมืองยโสธร มีนายลา โสมมาบุตร เป็นเจ้าของแปลงเรียนรู้และให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตข้าว และการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่ง ศพก.อำเภอเมืองยโสธร นอกจากเป็นแหล่งเรียนรู้ในการผลิตข้าวและตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว แล้วยังมีการแปรรูปผลิตข้าวเพื่อต่อยอดและเพิ่มมูลค่าของข้าว การปลูกพืชหลังนา เช่น ถั่วลิสง ปอเทือง และถั่วพราง นอกจากนี้แปลงเรียนรู้ของ ศพก.อำเภอเมืองยโสธร ยังเป็นแหล่งศึกษาดูงานของจังหวัด เนื่องจากมีที่ตั้งติดกับถนนสายหลัก จึงได้รับการติดต่อประสานงานเข้าศึกษาดูงานจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเกษตรกร รวมทั้งกลุ่มเกษตรกรที่สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๒.๓ หลักสูตรการเรียนรู้

คณะกรรมการบริหารศูนย์เรียนรู้ฯ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ได้ร่วมกันกำหนดหลักสูตรการเรียนรู้ของศูนย์ฯ โดยแบ่งออกเป็น ๓ หลักสูตร คือ หลักสูตรหลัก หลักสูตรบังคับ และหลักสูตรเสริม

หลักสูตรหลัก

๑. การลดต้นทุนการผลิต แบ่งเป็น ฐานเรียนรู้ ๓ ฐาน ได้แก่

- การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
- การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช
- การผลิตปุ๋ยหมัก

๒. การเพิ่มรายได้ แบ่งเป็น ฐานเรียนรู้ ๒ ฐาน ได้แก่

- การเพิ่มมูลค่าข้าว (การแปรรูปข้าว)
- การปลูกพืชหลังนา

หลักสูตรบังคับ

๑. เกษตรทฤษฎีใหม่

หลักสูตรเสริม

๑. บัญชีต้นทุนอาชีพ

๒. การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๒.๔ ฐานเรียนรู้

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

การเลือกใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้มาตรฐานผลิตจากแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวแบบอินทรีย์ที่ได้รับการดูแลอย่างดี มีความงอกดี ผ่านการเก็บรักษาโดยไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ ปราศจากโรคแมลงและเมล็ดวัชพืช ตลอดจนวิธีการในการดูแลรักษา จนถึงขั้นตอนการเก็บเกี่ยว

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์

กระบวนการผลิตปุ๋ยหมักอินทรีย์จากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น ฟางข้าว ปุ๋ยคอก เศษพืช และใช้วัสดุเหลือใช้จากการเกษตร เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีในนาข้าว

ฐานการเรียนรู้ ๓ การเพิ่มมูลค่าข้าว

การเพิ่มมูลค่าข้าว (การแปรรูปข้าว) ได้แก่ การผลิตข้าวกล้องงอก ข้าวกล้องงอกขงต้ม และการทำน้ำข้าวกล้อง โดยนำข้าวที่กะเทาะเปลือกออก แต่ไม่มีการขัดสี จึงทำให้เยื่อหุ้มเมล็ดคัพภะ (จมูกข้าว) และสารอาหารอยู่ครบถ้วน นำข้าวกล้องที่ได้ไปเพาะให้งอก เรียก “ข้าวกล้องงอก” เมล็ดข้าวที่กำลังงอกจะมีการเปลี่ยนแปลงทางเคมี สารอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย เช่น แกมมาออริซานอล วิตามินอี สารฟีนอลิก โกลซีน และสาร “กาบ้า” (Gamma amino butyric acid) ในข้าวกล้องงอกมีมากเป็น ๑๐ เท่า ของข้าวสาร

ฐานการเรียนรู้ ๔ การปลูกพืชหลังนา

หลังจากฤดูการเก็บเกี่ยวข้าวหน้าปี พื้นที่จะถูกปรับเปลี่ยนเพื่อปลูกถั่วลิสง ปอเทือง และถั่วพรี้า เพื่อเป็นกระบวนการปรับปรุงบำรุงดินและสร้างปุ๋ยพืชสด เป็นการสร้างปุ๋ยอินทรีย์ นอกจากนี้จะช่วยปรับปรุงบำรุงดินได้เป็นอย่างดีแล้วยังช่วยสร้างรายได้เสริมให้กับเกษตรกรได้เป็นอย่างดี เพราะหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตเกษตรกรสามารถนำมาแปรรูปเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต

ฐานการเรียนรู้ ๕ การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า คือ รู้จักที่จะเลือกวิธีการให้น้ำที่เหมาะสมกับชนิดพืช ปริมาณที่จำเป็นจริงๆ ที่จะต้องใช้ โดยเน้นหลักการใช้น้ำเท่านั้นที่จำเป็น ประหยัด คุ่มค่า แต่ได้ประโยชน์สูงสุด

๓. วิธีการดำเนินงาน

๓.๑ การวิเคราะห์ศักยภาพ ศพก.อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

เดิมนั้นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนนาแปลงใหญ่ตำบลคูทุ่ง หมู่ที่ ๑๐ เป็นสถานที่ให้บริการด้านการเกษตรกรรมของชุมชน ในด้านการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีทางการเกษตร มีการบริหารจัดการองค์รวม อีกทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรในชุมชนมีการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไว้ใช้เองอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง และยังเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชาวนาให้มีความสามารถในการผลิตและเป็นผู้ประกอบการด้านข้าวแบบครบวงจร เป็นชาวนามีอาชีพ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง สิ่งที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ คือ เกิดการบูรณาการทำงานในพื้นที่และนอกพื้นที่ สู่การขับเคลื่อนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ จนได้รับการพัฒนาอาชีพให้แก่ชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม และได้รับการยอมรับจากเกษตรกรในชุมชนหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

๓.๒ จัดทำแนวทางพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

จากสถานการณ์ดังกล่าวคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเมืองยโสธร และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล จึงได้ร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ของพื้นที่ว่า เกษตรกรของตำบลคูทุ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ทำนา ไร่ยอละ ๘๐ สภาพของพื้นที่เพาะปลูกก็เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกข้าว (S๑) มีการปลูกข้าวไว้เพื่อบริโภคและเพื่อจำหน่ายเป็นเมล็ดพันธุ์ และใช้เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปผลผลิตข้าว และสิ่งที่ประสบกับปัญหาในการปลูกข้าวมาตลอดเวลา คือ ปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูง มีโรคแมลงระบาด และประสบปัญหาภัยแล้ง ดังนั้น จึงได้รวมตัวกันกำหนดแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- ๑) การลดต้นทุนการผลิตข้าว
- ๒) การผลิตข้าวอินทรีย์ให้ได้คุณภาพมาตรฐาน
- ๓) การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
- ๔) การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ข้าว เช่น การแปรรูปข้าว

๓.๓ จัดตั้งคณะทำงาน ศพก. การบริหารจัดการ และบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง

๑) การแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

สำหรับการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร นั้น เกษตรกรต้นแบบ (เจ้าของแปลงเรียนรู้ที่จัดตั้งเป็น (ศพก.) เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกคณะกรรมการบริหาร ศพก. และทีมงานตามความสมัครใจและความพร้อมของแต่ละคน ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารจัดการการดำเนินงาน ของ ศพก. เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการบริหาร ศพก. อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

๑. นายลา โสมาบุตร	เกษตรกรต้นแบบ	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายรวม สิงห์สถิตย์	เกษตรกรต้นแบบด้านปศุสัตว์	กรรมการ
๓. นายสาคร โสมณวัฒน์	เกษตรกรต้นแบบด้านการผลิตพืชผักสวนครัว	กรรมการ
๔. นายสมภพ พันธง	เกษตรกรต้นแบบด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	กรรมการ
๕. นายชมพู ที่งาม	ศพก.เครือข่ายด้านเกษตรผสมผสาน	กรรมการ
๖. นายจตุรนต์ มะปรารงค์	ศพก.เครือข่ายด้านเกษตรผสมผสาน	กรรมการ
๗. นายคำมี จำปารัตน์	ศพก.เครือข่ายด้านการเพาะเห็ด	กรรมการ
๘. นายสมาน เสนาพรหม	เกษตรกรต้นแบบด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว	กรรมการ
๙. นายจรัญ กาญจนสาธิต	ผู้แทน ศบกต.ค้อเหนือ	กรรมการ
๑๐. นายสว่าง ชาวอุบล	ศพก.เครือข่ายด้านการเพาะเห็ด	กรรมการ
๑๑. นายเจริญ คำโพธิ์	เกษตรกรต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง	กรรมการ
๑๑. นายรังสรรค์ โสดวงษ์	เกษตรกรต้นแบบด้านศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน	กรรมการ
๑๒. นางกฤษติกานต์ โสมาเกตู	อาสาสมัครเกษตรตำบลคู่ทุ่ง	กรรมการ
๑๓. นางสาวพรชรส บุญทศ	เกษตรกรต้นแบบด้านการทำสวน	กรรมการ
๑๔. นายเกรียงไกร หินซุย	เกษตรกรต้นแบบด้านเกษตรผสมผสาน	กรรมการ
๑๕. นายอนุศิษฐ์ ศรีชนะ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	ผู้ประสานงาน

๒) บทบาทคณะทำงาน ศพก.

- ประชุมร่วมกันเพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานและแนวทางในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ฯ
- ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้
- ให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรแก่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป
- ถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป
- ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับสมาชิกโดยตรง
- ประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ฯ
- เปิดโอกาสให้หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาเข้ามาทาวิจัยในศูนย์เรียนรู้ฯ

๓) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

☺ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด

บทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมในการดำเนินการขับเคลื่อน ศพก. เจ้าหน้าที่ ในพื้นที่

มีความเข้มแข็งและมีความพร้อมในการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีความเข้าใจในการดำเนินงาน ศพก. จึงส่งผลให้ทิศทางการดำเนินงาน ศพก. เป็นไปตามเป้าหมาย พร้อมทั้งมั่นใจว่า หากไม่มีงบประมาณการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. ก็ยังสามารถดำเนินการได้ เพราะเจ้าหน้าที่ได้มีการวางแผนการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าเรียบร้อยแล้ว

☺ **เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ**

ทำหน้าที่บูรณาการการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเครือข่าย เช่น ศูนย์ข่าวชุมชน สนับสนุนการแปรรูปข้าว วิสาหกิจชุมชนแปรรูปข้าว กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านนาเวียง อำเภอคำเขื่อนแก้ว วิสาหกิจชุมชนการทำปลาต้ม บริษัทเอกชน เช่น ธนาครเพื่อเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ให้การสนับสนุนสินเชื่อเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการบริหารกิจการ คูโบต้า สนับสนุนความรู้การใช้เครื่องจักรกลในการปลูกข้าว ส่วน อบต.ตู่ทุ่ง ให้การสนับสนุนอุปกรณ์ในการจัดงาน กิจกรรมต่างๆ

เทคนิคในการบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วน คือ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของ ศพก. และผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น โดยทำให้เห็นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมจึงสามารถสร้างความน่าเชื่อถือได้ นอกจากนี้การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีช่วยให้สามารถขอความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัดได้

☺ **เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล**

มีบทบาทในการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Coordinator) โดยประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในกรมส่งเสริมการเกษตร ภายนอกกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อมาร่วมกันดำเนินงาน กิจกรรมต่างๆ ใน ศพก. เช่น การให้ความรู้ การสนับสนุนอุปกรณ์ต่างๆ

ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) โดยกระตุ้นให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต การเรียนรู้จากที่ต่างๆ ทั้งการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และการตลาด

ผู้กระตุ้น (Catalyst) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกระตุ้นให้เกษตรกรคิด วิเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยพยายามให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้ ไม่ให้พึ่งพาแต่เจ้าหน้าที่เพียงอย่างเดียว เพื่อให้การดำเนินงาน ศพก. เกิดความยั่งยืน โดยสอนให้เกษตรกรคิด วิเคราะห์ หาแนวทางแก้ไขปัญหาดด้วยตนเอง พิสูจน์ให้เห็นผลด้วยตนเอง เช่น การเตรียมดินเกิดผลดีอย่างไร การลดการใช้สารเคมีเกิดผลดีต่อตัวเกษตรกรอย่างไร เป็นต้น

เทคนิคในการเข้าถึงเกษตรกร คือ เข้าไปคุยกับแกนนำเกษตรกรบ่อยๆ และต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรเห็นประโยชน์ของ ศพก. ที่เป็นรูปธรรม จึงสามารถซื้อใจเกษตรกรได้ นอกจากนี้ ยังมีการเตรียมเกษตรกรที่พร้อมไปอบรมศึกษาดูงานในศูนย์เรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้เกษตรกรไปเรียนรู้ นำความรู้กลับมาพัฒนาชุมชนของตน

- เกษตรกรต้นแบบและการถ่ายทอดเทคโนโลยี

ศพก.อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร มีนายลา โสมาบุดร มีบทบาทเป็นวิทยากรประจำศูนย์ มีหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีการเกษตรเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าวให้แก่เกษตรกรในชุมชน โดยเมื่อได้องค์ความรู้มาแล้วจะนำมาวิเคราะห์ก่อน และลองทำเองก่อน แล้วจึงนำมาถ่ายทอดให้เกษตรกรโดยใช้ชื่อเสียงในการจูงใจให้เกษตรกรมาร่วมเรียนรู้ ทำให้เกษตรกรจากศูนย์ฯ อื่นอยากเข้ามาเรียนรู้

๓.๔ กำหนดแผนในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเมืองยโสธร จะมีทีมชุดปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์และให้คำแนะนำกับสมาชิก ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้แต่ละหลักสูตร ตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์ดิน ก็จะมีทีมศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนทำการวิเคราะห์ดินให้กับเกษตรกรก่อนเบื้องต้น เพราะจะมีเครื่องมือสำหรับตรวจวิเคราะห์ดินเบื้องต้น กรณีที่ไม่สามารถดำเนินการได้ ปัญหานั้นเกินขีดความสามารถ ก็จะประสานนำชุดดินนั้นส่งตรวจที่กรมพัฒนาที่ดินต่อไป เมื่อทราบผลชัดเจนก็จะแนะนำต่อเนื่องในเรื่องของสูตรการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและสูตรอื่นๆ ซึ่งผลจากการที่เกษตรกรนำดินมาตรวจวิเคราะห์และใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินนั้น ทำให้สามารถลดต้นทุนการทำนาได้ไร่ละ ๘๑๕ บาท จากเดิมไร่ละ ๓,๙๖๕ บาท คงเหลือ ๓,๑๕๐ บาท ในกรณีเกษตรกรต้นแบบเจ้าของศูนย์เรียนรู้ไปเข้ารับการอบรมก็จะนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติในไร่นาของตนเองก่อน ถ้าได้ผลเป็นที่พึงพอใจแล้ว จึงนำองค์ความรู้นั้นๆ มาขยายต่อสู่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป

๓.๕ ขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.

หลังจากที่กำหนดแนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้แล้ว เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลคูทุ่ง และคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ฯ ได้พูดคุยหารือกลไกการทำงานว่า ใครเป็นคนทำ ทำเรื่องอะไร ทำที่ไหน ทำเมื่อไร ระยะเวลาเท่าไร ทำอย่างไร งบประมาณที่จะดำเนินการประมาณเท่าไร โดยมอบหมายงานให้คณะกรรมการตามความถนัดของแต่ละคนในแต่ละด้าน เพื่อให้ได้งานบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ฯ ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์การทำงานไว้ ดังนี้

- ๑) จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ฯ อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้งกรณีมีปัญหาเร่งด่วนก็สามารถเรียกประชุมได้ตลอดเวลา
- ๒) พิจารณาจัดทำแผนขอรับการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ฯ ในส่วนที่ยังขาดอยู่ หรือต้องการเพิ่มเติมจากหน่วยงานของภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน
- ๓) เมื่อได้งบประมาณสนับสนุนแล้วหรือได้รับการสนับสนุนมาเป็นครุภัณฑ์ มาดำเนินงาน เช่น โรงสีข้าว เครื่องซังข้าว ลานตากเมล็ดพันธุ์ รถไถนา คณะกรรมการก็จะแบ่งหน้าที่กันควบคุม และจัดทำบัญชีรายละเอียดการรับงานของแต่ละเรื่อง พร้อมกับบัญชีรายรับ - รายจ่าย และค่าซ่อมแซมค่าบำรุงรักษา ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า
- ๔) จัดให้คณะกรรมการดูแลรับผิดชอบงานแต่ละด้านตามความถนัด
- ๕) ให้มีการจัดบันทึกการทำงานของเครื่องจักรกลแต่ละชนิด เช่น วัน เวลา สถานที่ ชื่อเกษตรกรที่นำเครื่องไปใช้
- ๖) จัดทำรายละเอียดของบัญชีแต่ละชนิดให้สามารถตรวจสอบได้เป็นปัจจุบันเสมอ
- ๗) กำหนดให้มีค่าตอบแทนให้คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ฯ ทุกคน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดอุปกรณ์ที่ดูแลและรายได้ที่ได้รับ

๓.๖ การให้บริการ/กิจกรรม

มีกิจกรรมในการให้บริการด้านการเกษตรการเป็นแหล่งศึกษาดูงาน ของกลุ่มหรือองค์กรต่างๆ และเกษตรกรที่สนใจในการมาศึกษาหาความรู้ เกี่ยวกับทางด้านเกษตร ไม่ว่าจะเป็นด้านสัตว์ ประมง พืช และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

โดยจะมีคณะกรรมการ ศพก. ทำหน้าที่ในการให้บริการ รวมทั้งให้บริการในการให้คำแนะนำ สาธิตการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ให้ความรู้เกี่ยวกับการใส่ปุ๋ยนาข้าวตามค่าวิเคราะห์ดิน การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การให้บริการข้อมูลข่าวสาร และให้บริการแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียนของเกษตรกร รวมทั้ง เป็นจุดศูนย์กลาง ในการพบปะของอาสาสมัครเกษตร กับนักส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ เพื่อตอบสนอง ความต้องการของชุมชนและเกษตรกรในพื้นที่

สำหรับการให้บริการข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร นั้น ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตรอำเภอเมืองยโสธร ได้จัดทำแผ่นพับเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับสมาชิก และใช้ช่องทางเครือข่ายของ วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนนาแปลงใหญ่ตำบลคูทุ่ง ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ทางทางการเกษตร นอกจากนี้ ยังมีธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีไว้บริการให้กับสมาชิกและเกษตรกรทั่วไป โดยสมาชิกหรือเกษตรกรทั่วไปที่ต้องการเมล็ดพันธุ์ข้าว ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการเข้าสู่ระบบอินทรีย์ก่อน เมื่อได้รับการตรวจรับรองมาตรฐานแล้ว ทางกลุ่มจะรับเข้าเป็นสมาชิกและรับซื้อเมล็ดพันธุ์คืน นอกจากนี้ กลุ่ม ยังได้จัดทำปุ๋ยหมักแบบไม่กลับกองจากฟางข้าว ไว้สำหรับให้บริการแก่สมาชิกและเกษตรกรในชุมชน โดย จำหน่ายในราคา กิโลกรัมละ ๑๕ -๒๐ บาท เพื่อนำมาสนับสนุนการผลิตปุ๋ยหมักจำหน่ายให้กับสมาชิกและ เกษตรกรทั่วไป

๓.๗ สร้างเครือข่าย

- วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนนาแปลงใหญ่ตำบลคูทุ่ง
- ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)
- ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)

การมีศูนย์เครือข่ายอยู่ที่ ศพก. ทั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ชุมชนนาแปลงใหญ่ตำบลคูทุ่ง ศดปช. ศจช. เป็นการให้บริการเบ็ดเสร็จที่จุดเดียว เมื่อเกษตรกรมาใช้บริการ สามารถเรียนรู้ได้ครบวงจร ตั้งแต่การลดต้นทุนการผลิต การทำปุ๋ยสั่งตัด การผลิตปุ๋ยชีวภาพ การทำสารชีว ภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการแปรรูป เป็นต้น

๓.๘ การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอพิบูลมังสาหาร

- ๑) จัดทำแผ่นพับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- ๒) ประชาสัมพันธ์ผ่านศูนย์เครือข่าย เช่น ศูนย์ข้าวชุมชน ศูนย์บริหารศัตรูพืชชุมชน ศูนย์ จัดการดินปุ๋ยชุมชน วิสาหกิจชุมชน
- ๓) ประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน
- ๔) แจ่งข่าวทางเสียงตามสาย
- ๕) มีหนังสือเตือนสมาชิก
- ๖) ใช้วิธีบอกต่อ

๓.๙ การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

๑) CoO (จังหวัด) มีการทำงานอย่างไร

- มีการติดต่อประสานงานขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้มาสนับสนุนวิชาการและปัจจัยทางการเกษตร โดยอาศัยความมีมนุษยสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน
- มีการประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีเกษตรจังหวัดยโสธรเป็นประธานคณะทำงาน และหัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ เป็นเลขานุการคณะทำงาน
- หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ จังหวัดยโสธร มีทีมงานในการดำเนินงาน ศพก. โดยให้เกษตรอำเภอทุกอำเภอมาเรียนรู้การจัดงาน Field day เพื่อนำวิธีการดำเนินงานไปใช้การจัดงาน ของอำเภอตนเอง

บทบาทของคณะกรรมการต่างๆ ที่แต่งตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้ให้ความร่วมมือ และบูรณาการการทำงานเป็นอย่างดี ทุกๆ หน่วยงานในการดำเนินงานขับเคลื่อน ศพก. ตั้งแต่การวิเคราะห์ศักยภาพของ ศพก. การกำหนด แนวทางการพัฒนาและแผนการดำเนินงาน ศพก. รวมทั้งการให้บริการต่างๆ ของ ศพก. ซึ่งแต่ละหน่วยงาน จะมีการบูรณาการการทำงานที่แตกต่างกันไป ตามแต่บทบาทและภารกิจของหน่วยงานนั้นๆ ซึ่งนอกจากคณะกรรมการดังกล่าวแล้ว ยังมีหน่วยงานจากภายนอกที่ไม่ใช่หน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เข้ามาร่วมบูรณาการการทำงานและให้ความรู้ภายใน ศพก. อีกด้วย เช่น กระทรวงพาณิชย์ และการศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) เป็นต้น ซึ่งผลสำเร็จจากการบูรณาการการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการ

ต่างๆ และหน่วยงานภาคี ส่งผลให้ ศพก. มีการขับเคลื่อนการดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง มีความเข้มแข็ง และเห็นผลเป็นรูปธรรม สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในพื้นที่ได้

๓.๑๑ การเปิดโอกาสให้หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาเข้ามาทำวิจัย

๑) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ได้เข้ามาศึกษาหาวิจัยเรื่องการแปรรูปข้าวมาเป็นผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้คิดค้น วิจัยผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่สามารถนำมาปรับใช้เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบัน และทันกระแสโลก และสามารถนำผลการวิจัยมาใช้ใน ศพก. อำเภอพิบูลมังสาหารได้เป็นอย่างดี

๒) กรมทรัพยากรน้ำบาดาลที่ ๑๑ อุบลราชธานี เข้ามาศึกษาดูงานการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร และกิจกรรมด้านต่างๆที่ได้ดำเนินการ และระบบส่งเสริมการเกษตรผสมผสาน และมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการแปรรูปข้าว รวมถึงการบรรจุภัณฑ์ของผลผลิต

๔. ประโยชน์ของ ศพก. ต่อส่วนรวม

เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้การผลิตสินค้าเกษตรในชุมชน และให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในพื้นที่ได้ โดยได้เรียนรู้จากของจริงและสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีหลักสูตรการเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ และการบริการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งอำเภอพิบูลมังสาหารเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกข้าว

เกษตรกรส่วนใหญ่ทำนา แต่มีปัญหาต้นทุนการผลิตสูง โรคแมลงระบาดและมีปัญหาภัยแล้ง ทำให้การมี ศพก. ในพื้นที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และตรงกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี นอกจากนี้ความรู้ด้านการเกษตรแล้วยังมีความรู้จากหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องเกิดความสามัคคีกัน ละแบ่งปันกันด้านความรู้และสิ่งของ

๔.๑ เกษตรกรได้มาเรียนรู้จากของจริงเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าว ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้

๔.๒ มีประโยชน์แก่บุคคลทั่วไปและผู้สนใจ มาศึกษาหาความรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงท่องเที่ยวเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตร

๔.๓ เป็นแหล่งบูรณาการหน่วยงานต่างๆ ซึ่งเข้ามาร่วมสนับสนุนด้านความรู้และงบประมาณ เนื่องจากผู้นำและคณะกรรมการให้ความร่วมมือช่วยกันบริหารจัดการการดำเนินงานของ ศพก. ทำให้หน่วยงานต่างๆ เห็นผลงาน ตัวอย่างเช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมการข้าว กรมวิชาการเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

๔.๔ เป็นแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีของเกษตรกร เช่น การวิเคราะห์ดิน การลดการเผาฟาง

๔.๕ การบูรณาการการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความชัดเจนขึ้น แต่ละหน่วยงานที่เข้ามาร่วมในการดำเนินงาน ศพก. รัฐบาลของตนเอง

การนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ เมื่อเกษตรกรมาเรียนรู้เกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์ มีเกษตรกรประมาณ ๑ ใน ๓ ที่นำองค์ความรู้ไปใช้ และมีกิจกรรมการแปรรูป โดยเกษตรกรจะนำผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปได้มาร่วมจำหน่ายในกลุ่ม นอกจากนี้ เกษตรกรได้นำองค์ความรู้ด้านการจัดทำปุ๋ยหมักแบบไม่กลับกอง ไปทำปุ๋ยหมักไว้ใช้ในครัวเรือนเองร้อยละ ๘๕

๕. ปัจจัยความสำเร็จ

การดำเนินงาน ศพก. อำเภอเมืองยโสธร ประสบความสำเร็จได้เพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และเกษตรกรต้นแบบให้ความสำคัญ จริงจัง และเสียสละเวลาส่วนตัวในการทำงาน รวมถึงได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นอย่างดี นอกจากนี้ความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ ผู้นำชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่ก็มีส่วนสำคัญ โดยการดำเนินงาน ศพก. อำเภอยโสธร มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ทั้งในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมพัฒนาที่ดิน กรมการข้าว กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมส่งเสริมสหกรณ์กรมชลประทาน ฯลฯ) และนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (องค์การบริหารส่วนตำบล ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมการพัฒนาชุมชน ฯลฯ) มาทำงานร่วมกัน ทั้งในด้านการสนับสนุนวิชาการและการสนับสนุนงบประมาณ ซึ่งทุกหน่วยงานให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ ทำให้การดำเนินงาน ศพก. อำเภอเมืองยโสธร เป็นไปอย่างราบรื่น และประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะเกษตรกรต้นแบบมีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้ที่ไม่เสียสละทั้งกำลังใจ กำลังกายและกำลังทรัพย์ มีจิตอาสาในการเป็นวิทยากร และดำเนินงานให้ชุมชนมีแหล่งความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

๑) เกษตรกรต้นแบบมีความเสียสละสถานที่และที่ดิน มีจิตอาสา ประสานประโยชน์ชุมชน ชื่อสัตย์ มีวิสัยทัศน์

๒) คณะกรรมการมีความตั้งใจ ชื่อสัตย์ มองเห็นประโยชน์ส่วนรวม สามัคคี เสียสละและมีจิตอาสา

๓) คณะกรรมการฯ ร่วมวางแผน ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๔) หน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน ให้คำแนะนำอย่างเข้าใจและต่อเนื่องให้แนวทางในการดำเนินงานและแก้ปัญหา

๕) สมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับกลุ่มตามมติที่ประชุม

๖) การทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่สมาชิกได้ตามความต้องการและเป็นรูปธรรมได้รับการยอมรับ

๓) ศพก.มีข้อมูลฐานเรียนรู้ และองค์ความรู้ ต้องตรงกับสภาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกร มีหลักสูตรการเรียนรู้ต้องชัดเจนและถูกต้องเกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ทำให้เกษตรกรต้องเป็นผู้ที่เปิดใจยอมรับให้ ศพก.เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้

๔) คณะกรรมการในการขับเคลื่อน เจ้าหน้าที่ และเกษตรกร มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการขับเคลื่อน ศพก.

๕) มีหน่วยงานภาคีในพื้นที่ที่ไม่ใช่หน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อน

๑๐) เกษตรกรในพื้นที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

๑๑) ศพก. อำเภอเมืองยโสธร มีความพร้อมด้านฐานการเรียนรู้ แปรเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับ เกษตรกรในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

๖. ปัญหาและอุปสรรค

๖.๑ ด้านงบประมาณ กรมส่งเสริมการเกษตรสนับสนุนงบประมาณให้ ศพก. จำนวน ๕,๐๐๐ บาท ไม่เพียงพอต่อการปรับปรุงอาคารเรียนรู้ เนื่องจากเป็น ศพก. หลัก ซึ่งย้ายที่ตั้งใหม่เมื่อ ปี ๒๕๖๒ ทำให้ยังไม่ได้รับการสนับสนุนศาลาเรียนรู้ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องไปขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมในการดำเนินงานโครงการต่างๆ ที่กรมฯ ให้ดำเนินการ จากหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ ส่วนค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่า น้ำ ค่าไฟ เป็นภาระของเกษตรกรต้นแบบเจ้าของศูนย์ที่ต้องใช้เงินส่วนตัวจ่ายเอง ขาดงบประมาณสนับสนุนเกี่ยวกับสถานที่อำนวยความสะดวกให้ผู้มาใช้บริการ เช่น ศาลาเรียนรู้ ที่ได้มาตรฐาน ห้องน้ำ โตะ เก้าอี้

๖.๒ ด้านอื่น ๆ

- ไม่มี

๗. ข้อเสนอแนะ

๗.๑ เนื่องจากเกษตรกรต้นแบบเจ้าของพื้นที่ได้เสียสละทั้งเวลา สถานที่ในการดำเนินงาน ศพก. ตามนโยบายของกรมฯ และขณะนี้โครงการของกรมส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ยังใช้ ศพก. เป็นสถานที่ในการดำเนินการ ทำให้เกษตรกรต้นแบบต้องเสียสละทั้งเวลาและสถานที่เพิ่มมากขึ้น อาจไปรบกวนเวลาส่วนตัวที่เกษตรกรต้นแบบควรจะมี จึงขอให้กรมฯ พิจารณาสถานที่ในการดำเนินงานโครงการให้เหมาะสม และควรเพิ่มงบประมาณในการดำเนินงาน ศพก. ให้เหมาะสม

๗.๒ ในอนาคตหากไม่มีงบประมาณในการดำเนินงาน ศพก. แล้ว อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ก็ยังคงดำเนินการ ศพก. ต่อไป เพื่อให้บริการและเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ของชุมชน

๗.๓ ควรมีงบประมาณสนับสนุนในด้านการปรับปรุงศาลาเรียนรู้ที่ได้มาตรฐาน ห้องน้ำ โตะ เก้าอี้ งบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ บอร์ดให้ได้มาตรฐาน และฐานเรียนรู้ต่างๆ ยังไม่สมบูรณ์เพราะยังขาดงบประมาณในการปรับปรุง

๗.๔ ควรมีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ที่เป็นศูนย์เครือข่ายที่เป็นรูปธรรม อาจจะเป็นศูนย์ที่ดำเนินการเรื่องลดต้นทุนการผลิตข้าวเหมือนกัน แต่อยู่คนละตำบล เพื่อที่จะให้เกษตรกรตำบลอื่นๆ ที่อยู่ห่างไกลจากศูนย์สามารถเข้ามาเรียนรู้ในศูนย์ได้ หรือเป็นศูนย์ขยายที่เป็นพี่สอน ทั้งนี้ ให้อำเภอตำบลอื่นๆ เหมาะที่จะเป็นศูนย์ขยายในเรื่องอะไร

๗.๕ วางแผนการขับเคลื่อนของ ศพก. แต่ละปีมีทิศทางเป็นอย่างไร และแต่ละปีจะได้รับการสนับสนุนในเรื่องอะไร

